

Eesti bioloogiaõpetajate ühingu pöördumine õppekavaarendusega seotud korralduslike kitsaskohtade selgitamiseks

Pöördume Teie poole tõsisest murest Eesti hariduselu kujundamise pärast. Teatavasti alustas haridus- ja teadusministri 15.07.2005. a. käskkirja alusel tööd Riiklikus eksami- ja kvalifikatsioonikeskuses (REKK) moodustatud komisjon, mille ülesandeks sai Tartu Ülikooli (TÜ) juures väljaarendamisel oleva riikliku õppekava kõrval koostada veel teine õppekava. Selles otsuses ja kogu järgnevas õppekavaarenduses on olnud väga palju küsitavat nii sisulises kui korralduslikus mõttes. Eesti bioloogiaõpetajate ühing (EBÜ) on vastavalt demokraatlikule riigikorrale esitanud oma seisukohti ja küsimusi korduvalt nii Haridus- ja teadusministeeriumile (HTM) kui selle alluvusse kuuluvale REKKile. Kahjuks ei ole me saanud sisuliselt ainsatki vastust ehkki mõlemal riigiasutusel lasub kohustus ametlikele kirjadele ühe kuu jooksul vastata. Seetõttu pöördumegi abi saamiseks Teie poole.

Meie poolt tõstatatavad töökorralduslikud probleemid oleksid järgnevad:

- 1) **HTM ning REKK ei vasta kirjadele.** Reeglite kohaselt peaks nad seda tegema ühe kuu jooksul, kuid Eesti bioloogiaõpetajate ühingu kuuest kirjast on vastus saadetud vaid ühele. Samas seegi vastus saabus ühe asemel enam kui kolme kuuga. Vastust pole ka paljudele teiste õpetajate ainelitute kirjadele (n: EBÜ poolt toetatud Inimeseõpetuse ühingu pöördumisele). Lisas on toodud ka vastavad kirjad.
- 2) **REKK ei suuda tagada õppekavaarenduse kvaliteeti**, sest jätkab õppekava koostamist ebarealistlike tähtaegadega, mistõttu pole võimalik lootagi erinevate spetsialistide ja huvigruppide kaasamist. Teatavasti on juba 15.02.2006 moodustatud REKKi direktori käskkirjaga endisi REKKi ja TÜ ainekavatöörühmasid ühendavad töörühmad ja neilt oodatakse 15.05.2006 uut ainekava (oma põhitöö kõrvalt), kuid siiani (poolteist kuud pärast komisjonide moodustamist ning samapalju enne töö tähtaega) pole veel esitatud ei korrektseid tööülesandeid ega sõlmitud töölepinguid, mis sätestaks poolte õigused ja kohustused. Lisaks sellele pole veel õppekava lõplikku üldosa, sh. tunnijaotusplaani, mis on aluseks ainekavadele. On loogiline, et ainekavad toetuvad üldosa filosoofiale ja eesmärkidele, kuid kui viimased pole lõplikult valminud, siis ei saa ainekavade koostamist alustada. Siinkohal peab märkima, et üldosa sisu ei arutata ka Ühiskondliku leppe sihtasutuse korraldatavatel õppekavateemalistel aruteludel. Kuna ka sisulistele küsimustele ettepanekutele REKK ning HTM ei vasta, siis tegelikult ei ole haridusüldsuse kaasamisel toimuvat Riikliku õppekava üldosa arutelu veel alustatud.
- 3) **REKK ei kaasa õppekava koostamisesse ja hindamisse institutsioone** (õpetajate ainelitused, õpetajakoolitusega tegelevaid üksuseid jne), vaid eraisikuid, kes esindavad iseennast mitte laiemat huvigruppi. See on ka põhjuseks, miks töö ei ole aktsepteeritav enamikule õpetajaskonnast. Nii töötasid 2005. a. augustist aasta plaani järgi novembri lõpuni ainekavasid koostavad töörühmad, mille tasustamiseks kulutatud raha (netosummas 10000 krooni inimese kohta) on ebaõigelt kasutatud, sest uute ainekavatöörühmade moodustamisega 15.02.2006 on REKK sisuliselt tunnistanud, et tehtud töö ei ole kvaliteetne. Ebanormaalne on ka planeerida õppekava esitamine valitsusele suvisel puhkuste perioodil (juuni-juuli 2006), kui näiteks õpetajate organisatsioonidel ja haridusüldsusel laiemalt pole võimalik tehtule oma hinnangut operatiivselt anda. Samamoodi oli mittekohane ainekavatöörühmade moodustamine kiirustades 2005. a. juuli lõpus ja augusti alguses neist inimestest, keda suvepuhkuste ajal kätte saadi.

- 4) **REKK on sisulise õppekavaarenduse planeerinud koordinaatoritele.** Juba 14.10.2005 moodustas haridus- ja teadusminister oma käskkirjaga nr. 2+2 komisjoni, mille ülesandeks sai koordineerida õppekavaarendusalast koostööd TÜ ja HTMi vahel. Oleks loomulik, et selle protsessi jaoks palgatakse õppekavaarendusalase teadustöökogemuse ja praktikaga inimesed, sh. mõlema erineva õppekavaversiooni väljatöötajad. Kahjuks hakkasid ühildamist ja arendamist teostama selleks ebapädevad koordinaatorid. Tulemuseks on eklektiline koond, mis ei vasta rahvusvaheliselt tunnustatud normidele.
- 5) **REKK ei arvesta esitatud ettepanekutega.** Ehkki aineliidud ja teised institutsioonid (n: Keskkonnaministeerium, TÜ Bioloogia-geograafiateaduskond, TÜ Füüsika-keemiateaduskond) on oma initsiatiivil andnud õppekavale hinnangu ja teinud ettepanekuid/esitanud küsimusi, ei ole uues versioonis (13.03.2006) nendega arvestatud. Kaasamispoliitikale omaselt tuleks kirjadest lähtuvalt alustada avalikku diskussiooni, kuid seda ei ole tehtud. On selgusetu, kas tehtud ettepanekutega on üldse keegi tutvunud, sest igasugune tagasiside puudub.
- 6) **REKK hämab ega pea kinni tähtaegadest.** 2005. a. augustis esitati ainekavasid moodustavatele töörühmadele REKKi poolt koostatud Riikliku õppekava üldosa, mis pidi olema aluseks ka ainekavade koostamisele. Tegelikult ei erinenud esitatud materjali sisu AS Bit (kirjastus Avita) juhtimisel tehtud õppekavast, mis oli kättesaadav kirjastuse kodulehelt juba enam kui aasta vältel. Sellega seostub kaks tõsist eetilist probleemi:
 - a. Väideti, et kellegi teise töö on nende komisjoni tehtud. Tegemist on justkui intellektuaalse omandi üleandmisega, mida avalikult ei tunnistata.
 - b. Võib märgata erahuvide ristumist riiklike huvidega, mis loob korrupsiooniohtliku situatsiooni. Riiklik õppekava peab lähtuma eelkõige riiklikest huvidest samas kui AS Bit-il on õppekirjanduse kirjastamisega seonduvalt olemas erasektori ärihuvitatus.

Muuseas on ilmnenu, et kirjastus Avita levitab koolidesse õpikuid, mis vastaksid justkui väljatöötamisel oleva õppekava algversioonile. Kuna ei õnnestunud „Avita õppekava“ kiire riiklikuks muutmine ja seeläbi õpikute õppekavale vastavuse kinnituse saamine ainenõukogudest, siis on nende õpikute sisekaanel kirjas eksitav tekst “Kirjastus kinnitab: õpik vastab õppekavale” (n. 3. klassi loodusõpetuse õpik, 4. klassi ühiskonnaõpetuse õpik). Kehtiva korra kohaselt peaks õppematerjali vastavust õppekavale hindama siiski REKKi ainenõukogu ning selle kinnituseeta õpikuid ei saaks koolid osta kinnitatud õpikute soetamiseks ettenähtud rahast. Kirjastuse desinformeeriv väljendus on aga põhjustanud olukorra, kus paljud koolid ei täida pahaaimamatult seadust.

2005. a. augustis seati REKKi poolt õppekavaarendustegevuse tähtajad, mille kohaselt pidi üldosa olema valmis 1.10.2005 ja ainekavad 1.12.2005. Tegelikult pole ei neist ega mitmetest teistest tähtaegadest kinni peetud ja kumbki materjal pole veel tervikuna tänaseks arutlusele pandud.

Eesti bioloogiaõpetajate ühing

Margus Pedaste
president

Lisad: koopiad saadetud kirjadest ja ministri ainsast vastusest